

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

16 Suadet apostolici vim canonis ista teneri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

1 ¶ Mandamus] *Poff hoc verbum in Decreto Gelafii sequitur continetur: Item opuscula beati Cypriani, &c. Sed hoc capite ut modis discrepant collectiones ab originali, ut latè certè facta non possit, que vera & pura sit Gelafii lectio, nec magno opere fieri merendum, si immutata sint, que difficultatem faciunt. Quare obrem que accitis codicibus emendari poterant, ea sunt emendata: cetera loca partim indicata videretis, partim, quoniam omnes in dicitur in scriptum fuisse, labor hic ad libros adveniendi accuratè lectori est relictus.*

2 ¶ Item gesta] *Hinc usque ad finem capituli omnia absunt à pluribus vetustis Gratiani codicibus: quod etiam Archidiaconus adnotavit. Sunt tamen ejsdem Gelafii usque ad versicul. Ceterum qui libri, & apud Barchardum, & Ivonem referuntur proxime post supersunt.*

3 ¶ Iuvenii] *Antes legebatur, Item Vincentii, restituta est vera lectio ex Gelasio, Barchardo, & Ivone. De quo Iuvenio meminit B. Hieronymus in Catalogo.*

4 ¶ De sancta Maria] *In collectione Isidori legitur, & de Maria, & de obsterice. Apud Barchardum, & de Maria, vel de Obsterice Salvatoris.*

5 ¶ Ceterum] *Hinc usque ad finem, neque in collectione Isidori, neque in ulla veteri codice Gratiani eorum, que collata sunt invenitur. A verbo tamen, in Septuaginta ponunt, referuntur à Barchardo, & Ivone sine auctoris nomine, in Pannormia ex Gelasio cum lxx. episcopi. Fieri autem omnia habentur sparsim in libro, qui ordo Romanus nuncupatur.*

6 ¶ Pentateuchum] *Apud Ivonem legitur, Heptateuchum, ut ultra quinque libros comprehendat librum Josue, & Iudicum, que vix, ac librum compendiose Beatus Hieronymus ad Lucianum scribens notat. Alii vero Heptateuchum appellant, ut sanctus Gregorius libro 7. in d. 2. epist. 48. & libro 10. epist. 22. & alibi, & Babauus in prefatione in Hieroniam, & ordo Romanus, cap. de Septuaginta.*

7 ¶ In Psalmum 54.] *sic etiam apud Ivonem. In ordine Romanus, cap. de officio dicitur à cena Domini usque in octavas Pentecostes, & apud Barchardum legitur, in Psalmum 63. id est, Exaudi Deus orationem meam, cum deprecor. Item, in cap. de ordine in nocte Parasceves, Tres de tractatu sancti Augustini de Psalmo 63.*

8 ¶ In octavis] *Ipsum diem octavam solitam fuisse profertur nomine multitudine, id est octavas, notabitur infra de consecratione, dist. c. pronuntiandum.*

9 ¶ In natali Domini] *Barchardus, & Ivo habent in Vigilia natalis Domini, & ita in ordine Romano, cap. quod in festivitate, in Christi nomine, incipit ordo catholicorum librorum, qui in ecclesia Romana ponuntur. Pannormia autem habet ut Gratianus.*

DISTINCTIO XVI

1 ¶ **A**postolorum vero canones, qui per Clementem Pontificem Romanum, sicut quidam asserunt, dicuntur esse translati sunt i. quinquaginta.

1 ¶ Translati] *In titulo qui proponitur canonicis Apostolorum in collectione Isidori, & in concilio Stephani Papa 1111. (Cujus magnum patrem Deus fecit, Cardinalis in sua canonum collectione) pro voce, translati, habetur, prolati. Dionysius cum. Exiguus nullam huius versum mentionem facit, & alique scriptores sicut epistolam Clementi hoc modo citare, ex dictis Petri Apostoli per Clementem prolatis. ut auctor Episcopi, & alii.*

C. I. ¶ Apostolorum canones Apostolorum dicuntur auctoritate.

Hic non recipiendus, sed inter apocrypha deputatus. Isidorus scribit dicitur.

Canones i qui dicuntur Apostolorum, seu quia eisdem nec sedes Apostolica recepit, nec sancti Patres illis assensum praberunt, pro eo quod ab hereticis sub nomine Apostolorum compositi dignoscuntur, quamvis in eis utilia inveniantur, tamen ab auctoritate canonica, atque Apostolica eorum gesta confat esse remota, atque inter apocrypha deputata.

1 ¶ Caput hoc est in prefatione Isidori ad collectionem conciliorum, qua ex bibliotheca ecclesie Tolosane descripta Romano missa est. Nam in illa qua vulgata Isidori collectioni, de qua imitatio dicitur est; proponitur, contrarium patens videtur dici, & refertur infra. c. Placuit. hanc ad. dist. si modo idem est Isidorus.

C. II. ¶ Apostolorum canones sunt recipiendi.

Zepherinus autem eorum scribit episcopi per Scythiam constitutus, epist.

Sexaginta i sententias a Apostoli prescripserunt, cum aliis plurimis episcopis, & servandas censuerunt.

1 ¶ Sexaginta] *Ivo etiam, & auctor Pannormia habent. Sexaginta. Item, originale in margine. Sed in textu, Septuaginta. Polycarpus, Quinquaginta.*

C. III. ¶ Exceptis quinquaginta capitulis, canones Apostolorum inter apocrypha deputantur.

Item Leo i Papa novus contra epistolam Nicetæ ablati.

Clementis e librum, id est, Petri Apostoli itinerarium, & Apostolorum canones numerant Patres inter apocrypha, exceptis quinquaginta capitulis, qua decreverunt orthodoxe fidei adjungenda.

1 ¶ Item Leo] *Hoc caput sumptum est ex responsione Humberti legati Leonis nom ad libellum Nicetæ presbyteri, & Menachii contra Latinos ditum, qua Roma in monasterio sancte Mariae verba, & in multis bibliothecis extat manuscripta. Merito autem potius citari Leo ix. quod ejus auctoritate & iustione Humbertus legatus sancti Apostolice ea scripserit.*

C. IIII. ¶ Item vi. synodus, cap. 2.

Placuit e huic sancte synodo, ut amodo confirmata & rata sint canonum Apostolorum 83. capitula.

Epistola i Isidori in capite canonum.

Isidorus i servus Christi, lectori suo confervo. ¶ Propter eorum auctoritatem ceteris conciliis proponimus canones qui dicuntur Apostolorum, licet à quibusdam apocryphi dicantur, quoniam plures eos recipiunt, & sancti Patres eorum sententias synodali auctoritate roboraverunt, & inter canonicas posuerunt constitutiones. Item infra f. Primò quidem ordo, ut prædictum est, de celebrando concilio insertus habetur, & postmodum canonum Apostolorum, ac primorum Apostolicorum (id est, à sancto Clemente usque ad sanctum Sylvestrum) decretorum, atque diversorum conciliorum breviarum interponitur, sequens ordinem suum.

1 ¶ Epistola] *Hæc epistola ab Ivone vocatur prefatio in opus canonum, & est ea, qua Isidori nomine est præposita totius conciliorum, licet in mensiore editione, in qua prior est Isidori collectio, nonnulla verba desiderentur. Est autem conscriptum hoc caput ex duobus locis illius prefationis. Nam verba illa Propter eorum auctoritatem, & cap. usque ad vers. constitutiones, non longe absunt ab initio. Reliqua vero sunt in extremo.*

2 ¶ Isidorus servus] *In Pannormia est eodem modo*

a Ivo part. 4. cap. 107. Pannorm. lib. 2. cap. 205. Polyc. l. 3. tit. 20.
b ad. præfixerunt. orig. c Ivo p. 4. c. 105. Pann. l. 2. cap. 124.
d al. regibus orthodoxis al. regibus orthodoxia.] Ivo p. 4. c. 106. Pannorm. l. 2. c. 115. f. Ivo par. 4. c. 104. Pannorm. l. 2. c. 125.

atque apud Gratianum. Apud Ivonem, & in manuscriptis collectionibus illius codicibus est. Iidorus Mercator servus Christi confervo suo, & parenti fidei a in Domino salutem. In vulgatis autem concilionibus editionibus, Iidorus peccator, servus, &c.

Item cum Hadrianus Papa sextam synodum recipiat cum omnibus canonibus suis, cum etiam sancta actio universalis concilii profectante Romani Pontificis sint reprobata, in sexta b autem synodo, sive in septimo concilio, Apostolorum canones sint reprobati: patet, quod non sunt inter apocrypha deputandi.

C. V. ¶ Sexta synodus auctoritate Hadriani corroboratur.

Vnde scribit Hadrianus Papa Tharasio Patriarcha. Sextam i synodum e sanctam recipio cum omnibus canonibus suis.

¶ Sextam] Habetur in secunda actione septime synodi in epistola Hadriani ad Tharasium. Sed eo in loco Hadrianus refert verba synodice epistola ad Tharasio verba. Et hic Gratianus non refert propria eius epistola verba. In versione enim Anastasia Bibliothecarii legitur. Invenimus autem in praedicta synodice epistola sanctitatis vestre, post plenitudinem fidei & confessionem sacri symboli, & omnium sanctorum sex synodorum, & de factis & venerabilibus characteribus miraculum laude ac veneratione dignissimum contineri. Quare & eisdem sanctas sex synodos suscipio cum omnibus regulis, quae iure, ac divinitus ab ipsis promulgatae sunt. Et haec quidem postrema verba sunt etiam in illa ipsa Tharasio epistola: quod ex concilio Graeco, & nova interpretatione clare apparet.

Sed diluatur de ea, an canones conscripserit: quod ex quarta actione sexta a synodi facili absolvitur.

¶ Sexta] In secundo & tertio Vaticano est, sexta, aliis septima, & vere septima est, sed ob glossam nihil est mutatum.

C. VI. ¶ Sexta synodus canones conscripsit. Ait enim Petrus episcopus Nicomedia.

Habeo i librum d continentem canones sanctae sextae synodi. Patriarcha dixit: ¶ Quidam scandalizantur per ignorantiam pro canonibus istis, dicentes: numquid sexta synodus canones fecit? Sciant ergo quoniam sancta synodus sexta sub Constantino congregata est contra eos, qui dicebant unam operationem; & unam voluntatem esse in Christo, in qua sancti Patres illos, ut haereticos anathematizaverunt, & orthodoxam fidem explanaverunt.

¶ ps ¶ Et soluta synodus est Constantini 14. anno. Post quatuor vero, aut quinque annos iidem sancti Patres congregati sunt, sub Iustiniano filio Constantini, & praedictos canones promulgaverunt, de quibus nullus dubitet. Qui enim sub Constantino in synodo fuerunt, iidem ipsi episcopi sub Iustiniano istis canonibus subscripserunt. Oportebat enim ut synodus universalis canones ecclesiasticos promulgaret. Item. e. ¶ Sancta sexta synodus post promulgata ab ea diffinitionem contra Monothelitas, Constantino imperatore, qui eam congregaverat, non multo post defuncto, & Iustiniano eius filio regnante pro eo. ¶ Eadem sancta synodus divinitus inspirata, iterum Constantinopoli quarto, aut quinto anno congregata est, & canones numero 102. ad correctionem ecclesiae promulgavit.

¶ Habeo librum] Verba sunt Petri episcopi Nicomediae, ac Tharasio patriarcha Constantinopolitani, actione quarta, septima synodi: quod quidem ipsi de centum, ac duobus canonibus dixerunt, qui in Trullo tempore Iustiniani Rhinotmetri

a al. fidei. b al. septima synodo, sive concilio] al. sexta synodo, sive in sacro concilio. c Ivo part. 4. cap. 122. d Ex actione quarta septima synodi. Ivo part. 4. cap. 121. e Ex sexta actione septima synodi.

secundo anno sine revocatione ad Imperium, editi sunt. Verum ex his ipsis verbis Tharasio apparet, eos canones non esse proprios sextae synodi: quis fateretur post annos quatuor, aut quinque, quam ea synodus fuerat absoluta, canones illos fuisse editos, quo tempore certissimum est, neque eandem Romanam Pontificem, neque eosdem episcopos fuisse. Quamquam in hac ratione temporis, potius credendum est diligentibus chronologu Theophani, (cujus etiam verba quae ad hunc locum pertinent ex originali Graeco, quod in bibliotheca Vaticana extat, satis fideliter translata leguntur apud Franciscum Turrianum, libro de 6. 7. & 8. synodo) & Anastasio, & Georgio Cedreno, quam Tharasio. Illi enim non quatuor, aut quinque ut Tharasio, sed vigintiseptem annos a fine sextae synodi tempore Agathoni habita, usque ad hanc huiusmodi Decretorum editionem afferunt intercessisse. Episcopos vero, qui hos ediderunt, noluisse ipsos edere tantam canonum sextae synodi, sed voluisse supplere, quod videbatur in quinta, ac sexta synodo desisse, ipsamet illorum ad imperatorem ablatum restatur. Itaque nova dicenda est haec episcoporum actio, videlicet Graeci illam, ut scribit Balsamon in eo loco, ad est, quanta sextam synodum appellant. Ceterum non fuisse omnes illos canones a Romana ecclesia receptos, duo veri rationes ecclesiasticarum peritissimi, Anastasio Bibliothecario, & Honorato Leonis ix. Legatus aperte restantur. Honoratus quidem his verbis. Non autem miror, si Agathonis Papae, & sanctis Patribus sextae synodi vestra impetitis deliramenta, & quae aut corruptissimas, ut finitissimas capitula: cum & ipsi Domino IESU, & Apostolis eius impetitis signata. Vnde facientes sextam synodum, ad destruendam haerese Graecorum Monothelitarum, non autem ad tradendum Romanis novas constitutiones congregatam, capitula, quae nobis sub eius auctoritate apponitis, omnino refutamus, quia prima & Apostolica sedes, nec aliquando ea accepit, nec obsecrat, haecenus. Anastasio vero in praefatione in septimam synodum ad Iohannem ix. Romanum Pontificem ita scripsit: Ergo regulas quae Graeci in sexta synodo perhibent editas, ita in hac septima synodo principaliter sedes admittit, ut nullatenus ex his illa recipientur, quae prioribus canonibus, vel decretis sanctorum sedis huius Pontificum, aut certe bonis moribus inventiuntur adversae: quamvis omnes haecenus ex toto maneat apud Latinos incognita, quia nec interpretata. Sed nec in ceterarum Patriarchalium sedium, licet Graeca utantur lingua, reperiuntur archivi: nimirum, quia nulla earum, cum ederetur, aut promulgaretur, aut consentiens, aut saltem praesens inventa est. Quamquam eosdem Patres illas Graecae promulgasse perhibent, qui in sexta synodo sunt inventi: sed nullis certe probare possunt indiciis.

Ex his ergo colligitur, quod sexta synodus haec congregata est: primo sub Constantino, & nullis canonibus conscripsit: secundo sub Iustiniano filio eius, & praefatos canones promulgavit.

¶ Sexta] In secundo & tertio Vaticano est, sexta, aliis septima, & vere septima est, sed ob glossam nihil est mutatum.

C. VII. ¶ Constitutiones synodi sextae, Vnde sancti Patres in eadem synodo secundo congregati, dixerunt.

¶ Vnde sancti Patres in eadem synodo secundo congregati, dixerunt. ¶ Vnde sancti Patres in eadem synodo secundo congregati, dixerunt. ¶ Vnde sancti Patres in eadem synodo secundo congregati, dixerunt.

¶ Vnde sancti Patres in eadem synodo secundo congregati, dixerunt. ¶ Vnde sancti Patres in eadem synodo secundo congregati, dixerunt. ¶ Vnde sancti Patres in eadem synodo secundo congregati, dixerunt.

¶ Vnde sancti Patres in eadem synodo secundo congregati, dixerunt. ¶ Vnde sancti Patres in eadem synodo secundo congregati, dixerunt. ¶ Vnde sancti Patres in eadem synodo secundo congregati, dixerunt.

a Ivo, septimam vocat, Ivo part. 4. cap. 117. b In ratione allocutoria Patrum, qui in Trullo conveniunt, ad Iustinianum Imperatorem, c. 3. eius synodi. ssp. ca. c. placuit. Ivo, part. 4. lib. 109. par. 4. c. 134. Pann. l. 2. c. 117.

pitula. *Item.* ¶ Confirmamus 3 & ceteros sanctorum canones & synodos, id est, Nicenam, Ancyranam, Neocaesariensem, Gangrensem, Antiochenam, Laodicensem, Constantinopolitanam, Ephesinam primam, Chalcedonensem, Sardicensem, & Carthagenensem 4, & opuscula Theophili Alexandrini episcopi, & Dionysii 5 Alexandrini episcopi, & Petri Alexandrini episcopi & martyris, Gregorii Thaumaturgi Neocaesariensis episcopi, Athanasii episcopi Alexandrini, Basilii Caesareae Cappadociae episcopi, Gregorii Nyfeni episcopi, Gregorii Theologi, Amphilochoii Ikonensis episcopi, Timothei Alexandrini episcopi, Gennadii a Constantinopolitani episcopi, Cyrilli Alexandrini episcopi, Cypriani Carthagenensis episcopi, & synodum 6 suam.

¶ Quoniam] *Exordata sunt multa in hoc capite ex canone sancto eorum, qui sextae synodo tribuuntur, in quo indicantur concilia, & auctoritates: quibus Graeci utuntur. Sunt autem verba illius canonis apud Gratianum, & Iuvenem in summo retulit.*

¶ De Myserio] *Graci est, τὸ ἀεὶ τῆς πίστεως μυστήριον ἀπὸ τῶν πατέρων, id est, fidei mysterium patrum de sacris.*

¶ Confirmamus] *Ivo habet, confirmamus sanctorum Patrum canones, & synodos, &c. Graci est, τῶν πατέρων καὶ τῶν ἁγίων πνεύματος κανόνες τῶν δόξων τῶν ἁγίων, ἡ ἡμετέραν πίστιν ἡμῶν καθ' ἑστέρας, τῶν τῶν ἐκ τῆς ἐκκλησίας συνταχθέντων, &c. id est, obsequiando autem confirmamus & ceteros omnes sacros canones, qui a sanctis, & beatis Patribus nostris sunt editi, id est, ab eis, qui Nicææ convenerunt, &c.*

¶ Carthagenensem] *Apud Iuvenem sequitur, Constantinopolitanam sub Nectario, & opuscula Theodosii, alii Theophili, &c. Graci autem est, τῶν ἁγίων ἐκ τῶν ἐκ τῆς ἐκκλησίας, ἡ βασιλεὺς πᾶσι συναρχιεπισκοπῶν ἐκ τῆς ἐκκλησίας τῆς καθολικῆς ἐκ τῆς ἐκκλησίας, ἡ βασιλεὺς πᾶσι συναρχιεπισκοπῶν, ἡ βασιλεὺς πᾶσι συναρχιεπισκοπῶν, id est, eorum, qui rursus in hac à Deo custodia, & imperiali urbe convenerunt sub Nectario imperiali huius civitatis praefide, & Theophilo, qui Alexandriae fuit archiepiscopus.*

¶ Et Dionysii] *In canone Graeco vulgato ferè est, quem abbas ante apud Gratianum, Dionysii Alexandrini episcopi, & martyris. Sed apud Basilianenses, & Iuvenem legitur, quem admodum refertur uto est. Dionysii archiepiscopi Alexandrinorum, Megalopolis, & Petri Alexandriae archiepiscopi, & martyris. Reliquas varietates per se accurate delineat.*

¶ Et synodum] *In isto canonis loco est error: quia illa synodus Cyprani probatur, in qua ipse cum multis aliis Africae episcopis praesens legitur ab haereticis verum baptismum non recepisse: contra tamen h. Augustinus assertit aliam extrinsecè traditionem Apostolorum, & ipsam Cyprani sententiam plenariis verbis concilio conciliantibus refertur.*

C. VIII. ¶ *Auctoritate Romani Pontificis sancta ois ecclesia roboratur.*

Item ex diurno i libro professio Romani Pontificis.
 Sancta & ois universalis concilia, id est, primum Nicenam, secundum Constantinopolitanam, tertium Ephesinum, quartum Chalcedonense, item v. Constantinopolitanam, & v. Item Nicenam vii. Octavium quoque Constantinopolitanam usque ad unum apicem inviolabiliter servare, & pari honore, & veneratione digna habere, & quae predicaverunt & statuerunt modis omnibus sequi, & predicare; quaeque condemnaverunt, ore & corde condemnare profiteri.

¶ Item ex diurno] *Integram professionem fidei, a. ad Gernaci. b. Ivo par. 4. cap. 132. Panorm. lib. 2. cap. 110. c. Ansel. in prologo, in principio collectionis conciliorum. d. Sanctus Alexander. orig. e. de eccl. in. orig. f. magno principis.] orig.*

quando quis in Romanum Pontificem promoveretur, refert Desiderius Cardinalis in collectione canonum, quae servatur in biblioteca Vaticana.

C. IX. ¶ *De temporibus conciliorum.*
 Quo autem tempore sexta synodus, & prima, secunda, tertia, quarta, & quinta congregata sint, Beda in libro de temporibus. c. 67. scripsit, dicens.

Sexta a synodus universalis Constantinopoli celebrata est, & graeco sermone conscripta temporibus Papae Agathonis, exequente, ac residente piissimo principe Constantino intra palatium suum, simulque legatis Apostolicae sedis, & episcopis 150. residentibus. ¶ Prima enim universalis synodus in Nicæa congregata est contra Arium 318. Patrum, temporibus Iulii i Papae, sub Constantino principe. ¶ Secunda in Constantinopoli c. i. Patrum, contra Macedonium, & Eudoxium temporibus Damasi Papae, & Gratiani principis, quando Nectarius eidem urbi est ordinatus episcopus. ¶ Tertia in Epheso ducentorum Patrum, contra Nestorium Augusti urbis episcopum sub Theodosio magno Principe, & Papa Celestino. ¶ Quarta Chalcedone D C XXX. Patrum sub Leone Papa, temporibus Martiani principis contra Eutychem nefandissimum praefulem monachorum. ¶ Quinta & item Constantinopoli temporibus Vigilii Papae sub Iustiniano principe contra Theodorum & omnes haereticos.

¶ Iulii] *Certum est synodum Nicenam primam celebratam esse tempore Sylvestri. Sed in illa temporum obscuritate mirandum non est Bedam & ab eo trasse.*

C. X.
 Prima r. aurem e synodus in Nicæa cccxviii. Patrum contra Arium Alexandrinum presbyterum, qui tres gradus in Trinitate asserbat, patrem scilicet majorem, filium minorem, Spiritum sanctum creaturam, temporibus Constantini principis, & Sylvestri Papae Romani, Macharii Hierosolymitani, Alexandri 2 Alexandrini, qui condemnata eadem haeresi statuerunt canones viginti, quorum auctor maximè praefatus Alexander episcopus fuit. ¶ Secunda in Constantinopoli contra Macedonium, Constantinopolitanum episcopum, qui negabat Spiritum sanctum Deum esse, temporibus Gratiani, & Theodosii principum, Damasi Papae Romani, Cyrilli Hierosolymitani, Nectarii 3 e Constantinopolitani, qui condemnata praefata haeresi statuerunt canones tres; quorum maximè praefatus Nectarius Constantinopolitanus fuit. ¶ Tertia in Epheso ducentorum patrum contra Nestorium Constantinopolitanum episcopum, qui dicebat beatam Virginem Mariam non Dei, sed hominis tantummodo genitricem, ut aliam personam carnem, aliam faceret Deitatis, temporibus Theodosii principis f. junioris, Celestini Papae Romani, Iuvenalis Constantinopolitani episcopi, Cyrilli episcopi Alexandrini, qui duodecim capitula contra Nestorii blasphemiarum totidem capitula, auctore eodem sancto Cyrillo anathematizando conscripserunt. ¶ Quarta in Chalcedone sexcentorum triginta Patrum, contra Eutychem Constantinopolitanum abbatem, qui asserbat Christum post humanam assumptionem, non ex duabus naturis existere, sed solam in eo divinam naturam permanere, temporibus Martiani principis, Leonis Papae Romani, Iuvenalis Hierosolymitani, Anatolii Constantinopolitani, qui condemnata praefata haeresi statuerunt canones viginis septem, quorum auctor maximè idem sanctus Anatolius Constantinopolitanus episcopus fuit. ¶ Quinta in Constantinopoli contra

a Ivo par. 4. c. 132. Panorm. lib. 2. c. 110. b Panorm. lib. 2. cap. 111. c Ansel. in prologo, in principio collectionis conciliorum. d Sanctus Alexander. orig. e de eccl. in. orig. f magno principis.] orig.

Theodorum Mopsuestenum, & omnes hereticos, qui Theodorus dicebat, aliud esse Dei verbum, & aliud Christum, & sacram Virginitatem Mariam negabat. Dei genitricem fuisse, temporibus Iustiniani principis, Viginti Papae Romani, Domini b. Antiocheni, I. Eulichii Constantinopolitani, qui quatuordecim capitula anathematizando scripserunt contra Theodori, & sociorum eius blasphemias. ¶ Sexta in Constantinopoli 150. Patrum contra Macharium Antiochenum episcopum, & socios eius, qui unam voluntatem, & operationem in Christo falsa suspitione asserabant; temporibus Constantini principis, Agathonis Papae Romani, Georgii Constantinopolitani; qui condemnata haerese praefata, anathematizando scripserunt novem 4. capitula inferius annexa.

1. ¶ Prima] Caput hoc invenitur & in recentioribus editionibus conciliorum & in vestigiis Colonienfibus, Anno M. D. XXX. & in manuscriptorum collectione, quam distans est assertari in bibliotheca Vaticana; sed non in collectione, quae est in bibliotheca monasterii Dominicianorum. Ponitur autem ante praefationem, quae nomen Ispidori, mercatoris quidem in manuscriptorum, peccatoris autem in impressis praefert. Et sane in illa praefatione tantum quatuor generalium synodorum mentio fit, sexta vero post Ispidori Eliphalensis aetate est habita.

2. ¶ Alexandri] Apud Anselmum est ut apud Gratianum. In originali, Alexandri Constantinopolitani. Sed integra videtur lectio, si utraque coniungatur. Nam & episcopus Constantinopolis, & episcopus Alexandriae, tempore illius Synodi, Alexandri nomine vocabantur.

3. ¶ Nectarii] Antea legebatur quemadmodum etiam apud Anselmum, Nectarii Alexandrini. Emendationem est ex originali. Sed fortasse & hoc loco integra lectio haec est, Nectarii Constantinopolitani, & Timothei Alexandrini.

4. ¶ Novem] In loco citato ex collectione Ispidori legitur, scripserunt octo capitula, & verba illa, inferius annexa, ubi non habentur. In concilio deinde Colonia impresso post attentionem sexta synodi ex vestigiis codicis monasterii S. Bavonis, referuntur novem capitula, & ante primum capitulum sunt haec verba, scripserunt novem capitula inferius annexa, quae apud Anselmum quoque habentur.

C. e. XI.

Prima r adnotatio Ancyrae synodi, quae ante Nicenam fertur fuisse, sed propter auctoritatem majorem postponitur; in qua Patres xviii. statuerunt canones xxiii. d. quorum auctor maxime Vitalis Antiochenus episcopus extitit. ¶ Secunda Neocaesariensis, quae post Ancyranam, & ante Nicenam 2 legitur fuisse, in qua Patres sexdecim statuerunt canones xiiii. e. quorum auctor maxime Vitalis episcopus Salaminus f extitit. ¶ Tertia Gangrensis, quae post Nicenam legitur fuisse, in qua Patres xvii. statuerunt canones xx. propter quasdam necessitates ecclesiasticas; maxime contra Eustathium: qui dicebat, quod nullus in conjugali ordine positus, nec illius fidelis, qui non omnibus renunciat, quae possideret, spem apud Dominum haberet, & multa alia venenosa, quae enumerare longum est. ¶ Quarta Sardicenis, in qua Patres sexaginta 3 statuerunt canones xxi. quorum auctor maxime Osius Cordubensis episcopus, & Vincentius Capuanus episcopus, & Ianuarius 4. Beneventanus, & Clepodius Neapolitanus sanctae Romanae ecclesiae legati extiterunt. ¶ Quinta Antiochena, in qua Patres xxix. g statuerunt canones xxv. quorum maxime auctor Euse-

a al. aliam Deum esse verbum, & aliam Christum. b al. Domini. c Deusedin, Cardinalis, Anselmus in prolog. Ante eandem Ispidori collectionem. d in Graeco vulgato, & apud Balsamonem sunt xxx. e. eundem sunt xv. f. al. Zelamianus. g al. xxx.

bis Palaestinis episcopus extitit. ¶ Sexta Laodicenis, in qua Patres xxxii. statuerunt canones lxi. quorum auctor maxime Theodolus episcopus extitit. ¶ Septima 5. Carthaginensis in qua Patres cxvii. a statuerunt canones xxxiii. quorum auctor maxime Aurelius Carthaginensis episcopus extitit. Etiam sanctus Augustinus Hyponensis episcopus in eadem synodo legitur fuisse, temporibus Honorii Augusti. ¶ Octava Africana sub Theodosio minore Augusto: in qua Patres ccxvii. recitaverunt, & firmaverunt canones cy. qui per diversa concilia Africanae provinciae temporibus Aurelii Carthaginensis episcopi leguntur esse conscripti. ¶ Nona Arelatenfis; in qua Patres cc. b statuerunt canones quatuor: quorum auctores maxime Sylvester urbis Romae episcopus, & S. Marinus Arelatenfis episcopus extiterunt, temporibus Constantini Augusti, sicut quidam asserunt. ¶ Decima item Arelatenfis, in qua Patres xlii. statuerunt canones: quorum auctor maxime S. Caesarius Arelatenfis episcopus extitit. ¶ Undecima item Arelatenfis, in qua Patres xvi. statuerunt canones: quorum maxime auctor sanctus Caesarius Arelatenfis episcopus extitit. ¶ Duodecima item Arelatenfis in Vico Hortensi c, in qua Patres xii. statuerunt canones: quorum maxime auctor sanctus Caesarius Arelatenfis episcopus extitit. ¶ Tertiadecima item Arelatenfis, in qua Patres xix. statuerunt canones: quorum auctor maxime Sarpidius d Arelatenfis episcopus extitit. ¶ Quattadecima Arausicensis, in qua Patres xxvi. e statuerunt canones: quorum auctor maxime Hilarius episcopus extitit. ¶ Quintadecima Epauensis 6, in qua Patres xxvii. statuerunt canones xxxix. quorum auctor maxime Caesarius episcopus extitit. ¶ Sextadecima Agathensis, in qua Patres xxix. f statuerunt canones: quorum auctor maxime Caesarius episcopus extitit. ¶ Septimadecima 7 Aurelianensis, in qua Patres lxx. statuerunt canones: quorum auctor maxime Aurelius Arelatenfis episcopus extitit, temporibus Clodovei Regis g. ¶ Octadecima item Aurelianensis, in qua Patres xxxi. statuerunt canones: quorum auctor maxime Melianus Rhedonenfis episcopus extitit. ¶ Nonadecima item Aurelianensis, in qua Patres xxx. statuerunt canones, quorum auctor maxime S. Albinus Andegavenfis episcopus extitit.

¶ Vigesima Arvernensis, in qua Patres xv. statuerunt canones: quorum auctor maxime Honoratus Brentensis b episcopus extitit. ¶ Vigesima prima Maticensis i, in qua Patres xxi. statuerunt canones: quorum auctor maxime Priscus Lugdunensis episcopus extitit. ¶ Vigesima secunda item Maticensis, in qua Patres lxxvi. statuerunt canones: quorum auctor maxime idem Priscus Lugdunensis episcopus extitit. ¶ Vigesima tertia Lugdunensis, in qua Patres xviii. statuerunt canones: quorum auctor maxime Philippus Viennensis episcopus extitit. ¶ Vigesima quarta item Lugdunensis, in qua Patres xx. constituerunt canones: quorum auctor maxime idem Priscus Lugdunensis episcopus extitit k.

¶ Prima] Major pars hujus capitis, id est, usque ad finem versiculis, Nonadecima, habetur in collectione Ispidori impressa, ante praefationem ipsius Ispidori: In Vaticana autem usque ad finem versiculi. Vigesima prima, Duodua: neque vero summae hae ejusdem Ispidori esse possunt: nam neque praefationi ipsius, neque collectioni respondet: in qua, ut cetera mutantur varietates, multa referuntur cano-

a al. ccxvii. b abest numerus à collectione etiam Vaticana. c al. Hortensio. d al. Sarpidius.] al. Sarpidius. e al. xxvi. f al. xxxiii. g Hactenus in collectione Ispidori impressa. h al. Brimacensis.] al. Brimacensis. i al. Maticensis. k Hactenus in collectione Ispidori Vaticana.

alia Hispania, quorum hic nulla mentio.
 2. ¶ Ante Nicenam] Sic est emendatum ex Anselmo, & Diodoro, & Vaticana collectione. Non ante legatur Anthecham. In collectione tamen Iudori impressa legitur quidem Nicenam, sed deest vox, ante. Sic autem legitur, quomodo dicitur est emendatum, ostendunt verba, quae ipsius Nocesariensis concilium antecedunt, & vides deo & p[ro]p[ter] h[oc] r[ati]o[n]e & c[etera] r[ati]o[n]e d[omi]n[us] & c[etera] N[ic]e[n]s[is] & c[etera] v[er]ba, id est, qui canones posteriores quidem Anycrimis, anteriores autem Nicenis sunt, quo loco in collectione Iudori impressa mendosum est. Et hi quidem canones secundum sunt eorum, qui in Nycyra, & Caesarea expositi sunt, revidenda canonis, & Caesarea, quare in recentioribus editionibus concilium omisissum est. Similis error est in codice canonum Mozantino.

3. ¶ Sexaginta] In codice canonum lx. episcopi reperuntur subscripti: sed postea additur, & ceteri, & subscripserunt omnes episcopi diversarum provinciarum, vel civitatum, num. cxx. Sixtus lib. 2. cap. 16. in eo concilio ex vicinioribus partibus episcopi circiter cxx. convenisse dicitur, ex Orientis vero lxxvi. qui eadem sessionem fecerunt. Idem Theodorus lib. 9. cap. 12. & Tripertita. Theodorus autem lib. 2. cap. 7. docet ex antiquis narrationibus, episcopos ad conveniendum & in h[is], & Pannon, & canonum numerus multus sunt emendata. Sed in monumentis factis vixisse est tunc varietates: nomen autem legitur diligenter fuit observata.

4. ¶ Et Ianuarius] Anselmus habet ut Gratianus. In collectione indicata est, & Vincentius Capuanus episcopus, & S. R. E. Legatus extiterunt. In concilio ipsi episcopi nomen Ianuarius episcopi. In subscriptione vero in codice canonum, non nominatur, sed tamen Vincentius Capuanus S. R. E. Legatus, & Calpurnius Deputatus legatus S. R. E.

5. ¶ Septima] Hic numeratur tantummodo unica synodus Carthaginensis, qua habetur in codice canonum, de qua inferius xxx. de h[is] c. de libelli, dicitur.

6. ¶ Epauensis] Ita emendatum est ex aliquo manuscripto, & collectione Iudori Vaticana. Nam antea legatur, Epauensis. Verum tamen in concilio Epauensis impressi nullus Caesari nominatur: sed Aviti primus est nomen.

7. ¶ Septimadecima] Hic numerantur tria concilia Avinionensia, quorum hec in concilio ingressu indicia inventiuntur. In quinto Avinionensi, subscripta primo loco Aurelius Avinionensis. In primo inter alios legitur nomen Melanii Reichenstensi. In tertio subscripti quarto loco Alivinus episcopus Avinionensis.

C. XII. ¶ Epistola Athanasii postulantis capitula Niceni concilii. Sed quod Nicena synodus xx. canones supra statuisse dicitur, conveniens videtur ei, quod in epistola Athanasii invenimus. Scribit enim Athanasius a Alexandrino episcopo Marco Papasita dicens.

Septuaginta Niceni concilii capitula quae de praetereitis synodis, iubente domino meo Alexandro, de cetero omnium episcoporum attuli, quae sunt igne combusta, optinamus, ut a vestra sanctae sedis auctoritate percipere per praesentes legatos mereamur. Item b. Trecentibus nobis octoginta capitula in memorata synodo tractata sunt, quadraginta a Graecis, Graeca edita lingua, & quadraginta a Latinis, similiter Latina edita scriptis. Sed vnum est cccxviii. episcopis & Spiritu sancto repletis, & maxime iam dicto Alexandro, & Apostolicae sedis Apoverfariis, ut decem capitula admaerentur

allis, atque congruis locis infererentur, & ad formam lxx. discipulorum, vel totius orbis terrarum linguarum, septuaginta tantum & tam excellentis concilii fierent capitula, quae omnem Christianorum informarent orbem.

¶ Septuaginta] Ex h[is] Athanasii verbis constat, non omnes Nicena synodi canones, aut Graecis, aut Latinis nunc haberi. Et Iulius Papa ad orientales, & Innocentius Victorius, & alii multi ex illa canonis citant, qui non sunt in his viginti, quae in manibus omnium versantur. De qua re scribit Iudorus in praefatione, conciliorum tomis inserta. Et ex epistola quadam Gregorii decimo ad Regem Armeniorum, cum concilium Lugdunense indixisset (quam manuscriptam habet Cardinalis Serletus), intelligitur integrum Nicenum concilium in lingua Armeniorum eo tempore extitisse, Sic enim scribit: Quia vero multipliciter expedit, ut in eisdem celebratione concilii, antiquorum conciliorum copiam habeamus, celsitudinem regiam rogamus, & hortamur attentè, quatenus integrum Nicenum concilium, & alia concilia, quae habere dicitis in Armenica lingua, cum aliquibus peritis interpretibus, nobis cum ea, qua poteris, celeritate transmittas. Tunc quosque, & Alexandria inventi sunt octoginta canones Arabice scripti, sub nomine huius concilii, qui Romae in Arabica, & Armenica lingua scripti penes eundem Cardinalem Serletum sunt, & nuper citati in Latina lingua conversi sunt, & impressi.

Quomodo ergo viginti tantum capitula in Nicena synodo statuta dicuntur, cum septuaginta capitula (ut Athanasius scribit) in ea statuta monstrantur? Hic ita respondetur: Capitulum Nicena synodi quaedam in desuetudinem abierunt: viginti tantum in Romana ecclesia habentur.

C. XIII. ¶ Niceni concilii viginti tantum capitula habentur. Vide Stephanus Papa scribit, dicens Lasythio episcopo Mozantino.

Viginti tantum capitula Nicena synodi in sancta Romana ecclesia habentur; sed quo neglecto alia defecerint, ambiguum est. Plurimum arbitrantur ea Antiocheno concilio esse inserta.

¶ Apud Iovem parte quarta, cap. 232. habetur magis integrum hoc caput, Capitula Niceni concilii testimonio Athanasii septuaginta in figuram septuaginta discipulorum scripta non dubitamus; a quibus viginti tantum in ecclesia sancta Romana, & quae sequuntur.

C. XIII. ¶ Auctoritate Apostolica Sardinense concilium recipitur. Sardinense quoque concilium auctoritate Nicolai Papae recipitur. Vide idem scribit Clero b. Constantinopolitano.

¶ Quod dicitis neque Sardinense concilium, neque de cetera alia vos habere sanctorum Pontificum, non facile nobis facultas credendi tribuitur, maxime cum Sardinense concilium, quod penes vos in vestris regionibus actum est, & omnis ecclesia recipit, qua ratione convenit, ut hoc sancta Constantinopolitana ecclesia abjiceret, & ut dignum est, non retinetur.

DISTINCTIO XVII.
 Generata concilia quorum tempore celebrata sint, vel quorum auctoritas ceteris praereminet sanctorum auctoritativis supra monstratum est. Auctoritas vero congregatorum conciliorum penes Apostolicam sedem est.

C. I. ¶ Absque Romani Pontificis auctoritate Synodus congregari non debet.

a. Ivo par. 4. cap. 232. Pannor. lib. 2. cap. 167. b. al. chisto. c. Habetur in epistola 6. quae prima ad Phostium est, Ivo par. 4. cap. 135. Pannor. lib. 2. c. 117. ver. quod dicitur. d. al. decretalia vos. e. al. conveniat.